

**SPRAWOZDANIE
Z VIII OGÓLNOPOLSKIEJ
KONFERENCJI NAUKOWEJ NA TEMAT
„MORALNOŚĆ
WSPÓŁCZESNEGO SPOŁECZEŃSTWA POLSKIEGO:
ZAGROŻENIA I RZECZYWISTOŚĆ”
UNIwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
POZNAŃ, 28-29 LISTOPADA 2007 ROKU**

Kolejna, ósma już konferencja naukowa miała na celu podjęcie moralnego wymiaru kondycji współczesnego polskiego społeczeństwa. Co roku gospodarzem tego naukowego przedsięwzięcia jest Zakład Katolickiej Nauki Społecznej na Wydziale Teologicznym UAM, którym kieruje prof. dr hab. Józef Baniak. Konferencję otworzył ks. prof. dr hab. Paweł Bortkiewicz, dziekan Wydziału Teologicznego UAM.

Sesja pierwsza nosiła tytuł „Teoretyczne spojrzenie na moralność ludzi” Przewodniczył jej ks. prof. dr hab. Józef Budniak (UŚ). Pierwszy referat wygłosił ks. prof. dr hab. Janusz Mariański (KUL). Podjął on fundamentalny problem, przypominając, że moralność jest podstawowym faktem społecznym – to właśnie szeroko rozumiane środowisko kształtuje ludzką moralność. Dr Ewa Budzyńska (UŚ) zaprezentowała ważny problem odnoszący się do zaufania jako moralnego fundamentu zdrowia. Badania naukowe jednoznacznie wskazują, że prauzufanie, a potem zaufanie mają decydujący wpływ na integralny, osobowy rozwój człowieka. Trzecie wystąpienie, mgr Wandy Pilch (UAM), dotyczyło wzajemnych relacji w triadzie: człowiek, państwo i moralność. Adekwatne relacje w owej triadzie przyczyniają się bowiem do realizacji głębokiej potrzeby utworzenia moralnego państwa, w którym ważne jest także miejsce rodziny.

Drugiej sesji, poświęconej społeczno-kulturowemu wymiarowi moralności ludzkiej, przewodniczył ks. prof. dr hab. Janusz Mariański (KUL). Dr Małgorzata Zawila (UJ) w swojej prelekcji podjęła kwestię instrumentalizacji zagadnień moralnych w życiu społeczno-politycznym w Polsce. Bez wątplenia nie jest to nowe zjawisko, ale należy podkreślić, iż stopień instrumentalizacji wartości i innych dymensji moralności staje się coraz częstszy i powszechniejszy. Dr Andrzej Górny (UŚ) postawił fundamentalne pytanie: Religijni i moralni? Odpowiedzią była prezentacja badań własnych na temat: „Mieszkańcy miasta na tle zmian w początkach XXI wieku” Wyniki tych badań wskazują na spadek religijności i moralności mieszkańców miasta. Ciekawy referat przedstawiła mgr Eliza Litak (UJ). Odnosił się on do zagadnienia pomocy społecznej jako wyrazu moralności. Referentka zwróciła szczególną uwagę na rolę wartości w działaniach pomocowych w wybranych grupach religijnych w Przemysłu.

Trzecia sesja dotyczyła postaw i zachowań moralnych licealistów i studentów. Sesji tej przewodniczył prof. dr hab. Wojciech Świątkiewicz (UŚ). Jako pierwsza

wystąpiła dr Emilia Żerel (WSNS, Lublin), referując badania empiryczne na temat kondycji moralnej maturzystów lubelskich. Badania wykazały wielowymiarowe problemy moralności w tej grupie, które nie do końca pozwalały na zdecydowane uogólnienia. Dr Aneta Mac i mgr Marta Błaszczyk (UAM) zaprezentowały biograficzne uwarunkowania wartości współczesnej młodzieży. Jakościowa analiza studium przypadku jest trudna, ale efekt końcowy ukazuje bogactwo różnorodności w rozumieniu i przeżywaniu wartości przez współczesną młodzież. „Wybory aksjologiczne i wizje świata a religijność – perspektywa młodzieży studenckiej” – to temat referatu dr Ewy Wysockiej (UŚ). Autorka zadała sobie ogromny trud badań empirycznych trzech zmiennych: wybory wartości, wizje świata oraz religijność. Ukazanie korelacji i ich analiza psychologiczna wyznacza sposób bycia i myślenia współczesnej młodzieży studenckiej. Ostatni referat w tej sesji wygłosił ks. mgr André Stefanak (KUL). Przedstawił on demograficzne, społeczne i religijne uwarunkowania postaw moralnych młodzieży słowackiej na przykładzie diecezji spiskiej. Wyniki badań wskazują na wiele podobieństw z młodzieżą w Polsce. W czasie ciekawej dyskusji padały pytania dotyczące kwestii religijnych w całej Słowacji na przykładach istniejących tam sześciu diecezji. Można wskazać, iż zachodzi spore zróżnicowanie pomiędzy diecezjami w kontekście społecznych i religijnych postaw.

Sesja czwarta, pod przewodnictwem prof. dr. hab. Wojciecha Świątkiewicza, była poświęcona moralności w warunkach interkulturowych świata. W pierwszym referacie prof. dr hab. Krzysztof Koseła (UW) przedstawił interesujące zagadnienie dotyczące moralności społeczeństwa polskiego w świetle aktualnych wyników badań socjologicznych (wrzesień 2007). Ukazują one jakościową transformację społeczną w dziedzinie zachowań moralnych po wejściu Polski do Unii Europejskiej. Niestety, kondycja moralna społeczeństwa polskiego ulega pogorszeniu. Prof. dr hab. Alicja Sakaguchi (UAM) podzieliła się refleksją, nie pozbawioną osobistych wątków, na temat moralności w życiu gospodarczym współczesnych Polaków i Japończyków na tle zmian cywilizacyjnych. Można nadmienić, iż niektóre różnice nie budziły emocji, ale były też takie, które mogły wywoływać wiele kontrowersji. Referat pt. „Popkulturowa ewangelizacja wobec fundamentalnych wartości i współczesnych sposobów ich ekspresji” przedstawiła mgr Karolina Messyasz (UŁ). Swoje spostrzeżenia oparła na doświadczeniach pracy księży salezjanów w Łodzi. Te nowoczesne formy ekspresji wartości mogą niekiedy zdumiewać, a nawet szokować, jednakże w dłuższej perspektywie można zauważyć jakościową poprawę w poziomie religijności młodych ludzi.

W sesji piątej, pod kierunkiem prof. dr. hab. Krzysztofa Koseły (UW), było podejmowane zagadnienie moralności środowiska rodzinnego i kościelnego. Pierwszy referat, ks. prof. dr hab. Józefa Budniaka (UŚ), ukazał ogromny wkład Kościoła katolickiego i ewangelickiego w obronę godności małżeństwa i rodziny. Świadczą o tym nie tylko liczne dokumenty, lecz także autentyczny wysiłek towarzyszący codziennym duszpasterskim zmaganiom. Ks. dr hab. Marian Stepulak (KUL) zaprezentował referat pt. „Zaburzenia systemu rodzinnego jako podstawowy problem moralny i społeczny” Wśród wielu zaburzeń systemu rodzinnego należy zwrócić uwagę na agresję i przemoc. Przemoc najczęściej przejawia się w czterech wymiarach: przemoc fizyczna, psychiczna, nadużycia seksualne oraz zaniedbywanie. Wydaje się,

iż wielkim zagrożeniem dla życia rodzinnego są zaburzenia osobowości małżonków, takie jak np. osobowość neurasteniczna, psychasteniczna czy też dys socjalna. Autor analizował jedynie wybrane zaburzenia, ponieważ jest ich wiele i mogłyby stanowić przedmiot odrębnej konferencji. Bardzo aktualny referat odnoszący się do posługi myślenia w obliczu lustracji przedstawił prof. dr hab. Wojciech Świątkiewicz (UŚ). Ostatnie wydarzenia w Polsce w odniesieniu do lustracji stanowią poważny problem moralny, który powinien być bezwzględnie podjęty. Dr Elżbieta Okońska (UKW, Bydgoszcz) przedstawiła bardzo kontrowersyjny problem odnoszący się do obszarów napięć w dialogu seminarium duchownego wobec rozwoju moralnego kleryków. Można zauważyć, że wynika to z zaistniałych asymetrycznych relacji zachodzących pomiędzy moderatorami a alumnami seminarium.

Ostatnią, szóstą sesję poprowadził ks. dr hab. Marian Stepulak (KUL). Nosiła ona tytuł: „Moralność w specyficznych warunkach życia ludzi” Inauguracyjny w tej sesji referat przedstawiła dr Małgorzata Jedynek (WSNS, Lublin). Podjęła ona zagadnienie postaw i zachowań osób niepełnosprawnych. Warto dodać, iż osoby niepełnosprawne mają specyficzny stosunek do wartości, relacji moralnych i społecznych z ludźmi sprawnymi. Dr Leszek Gajos (SGGW) zajął się zagadnieniem wartości wobec postaw religijnych i moralnych mieszkańców wsi pogranicza polsko-ukraińskiego. Uzyskane wyniki badań świadczą nie tylko o istotnych różnicach statystycznych, ale także wskazują na zupełnie odmienną specyfikę tych różnic. Konferencję zamknęło wystąpienie dr. Andrzeja Kasperka (UŚ) na temat: „*Laborem exercens* na Górnym Śląsku. Praca i etos pracy w życiu mieszkańców Katowic” Badania wskazują na specyfikę i pewne tradycje związane z etosem pracy. Świadczą też o pewnych tendencjach, które podważają ważne aspekty etosu pracy.

Chociaż konferencja nie była poświęcona wprost problematyce małżeństwa i rodziny, to jednak podjęła kwestie związane z moralnością środowiska rodzinnego. Dobrze się stało, że rodzina została wpisana w całość zagadnień związanych z moralnością współczesnego społeczeństwa polskiego.

Ks. Marian Zdzisław Stepulak
Katedra Psychoprofilaktyki Rodziny KUL